

Vägen till rättspsykiatrisk vård

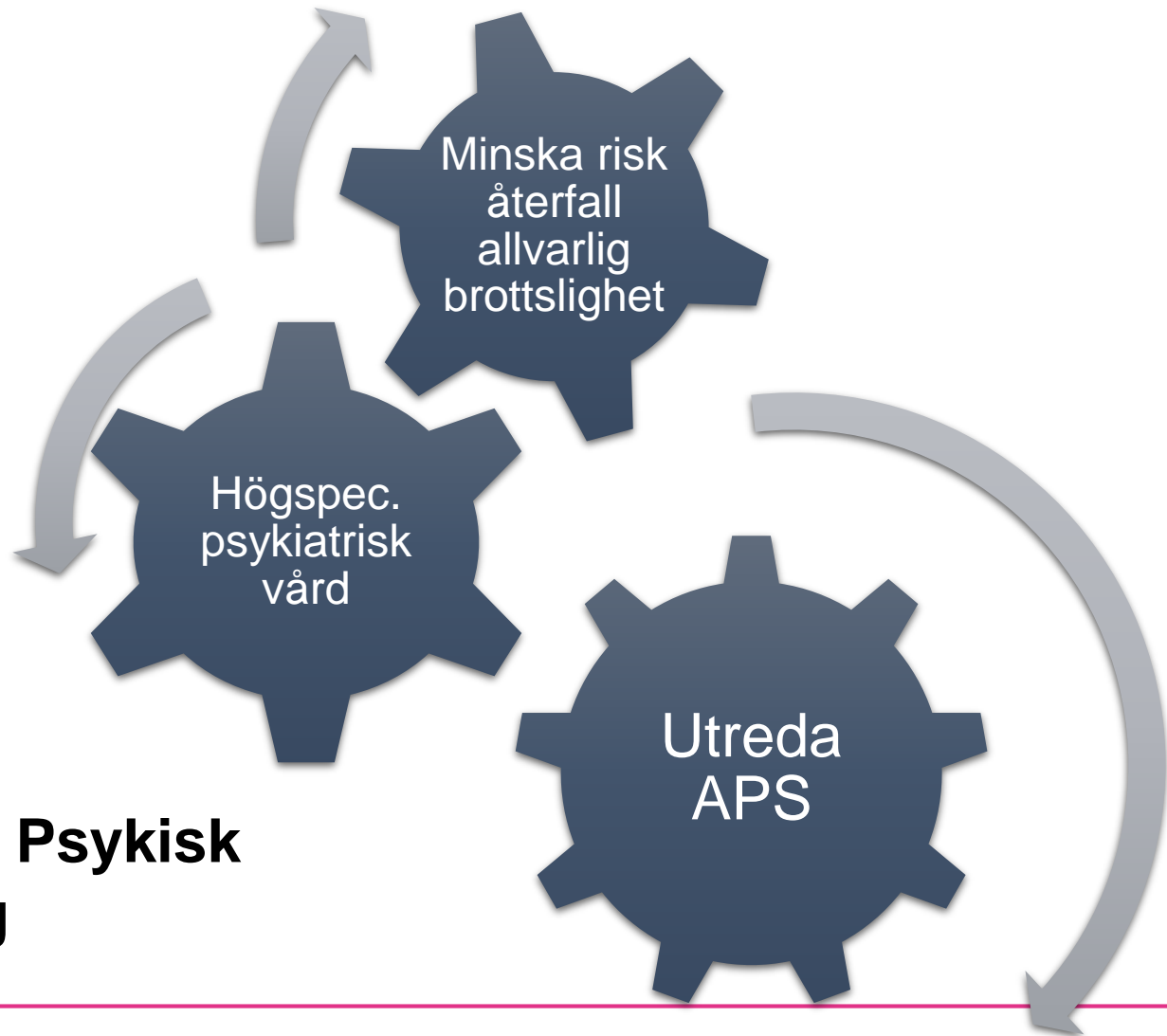
Märta Wallinius, *Forskningschef, Leg. psykolog & Docent*

Rättspsykiatriska regionkliniken, Växjö & Lunds universitet

Stefan Björnstam, *Verksamhetschef, erfarenhet från rättspsykiatrisk utredningsverksamhet*

Schizofreniförbundet

Rättspsykiatrins huvuduppdrag

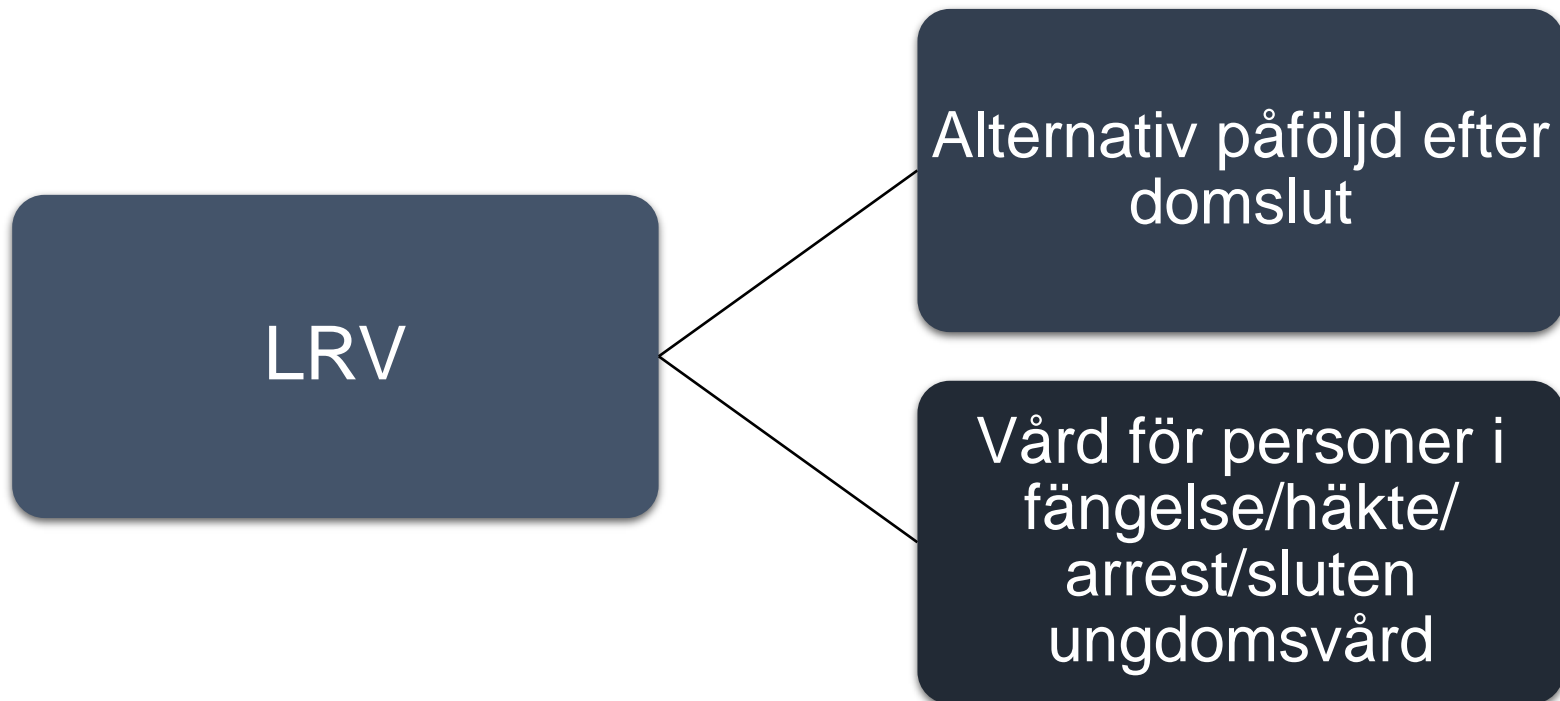
**APS =
Allvarlig Psykisk
Störning**

Allvarlig Psykisk Störning?

- Juridiskt begrepp

- Psykos/psykosliknande tillstånd
- Depressioner med självmordsrisk
- Psykisk funktionsnedsättning av allvarlig art (demens)
- Svåra personlighetssyndrom med impulsgenombrott av psykotisk karaktär
- Starkt tvångsmässigt beteende

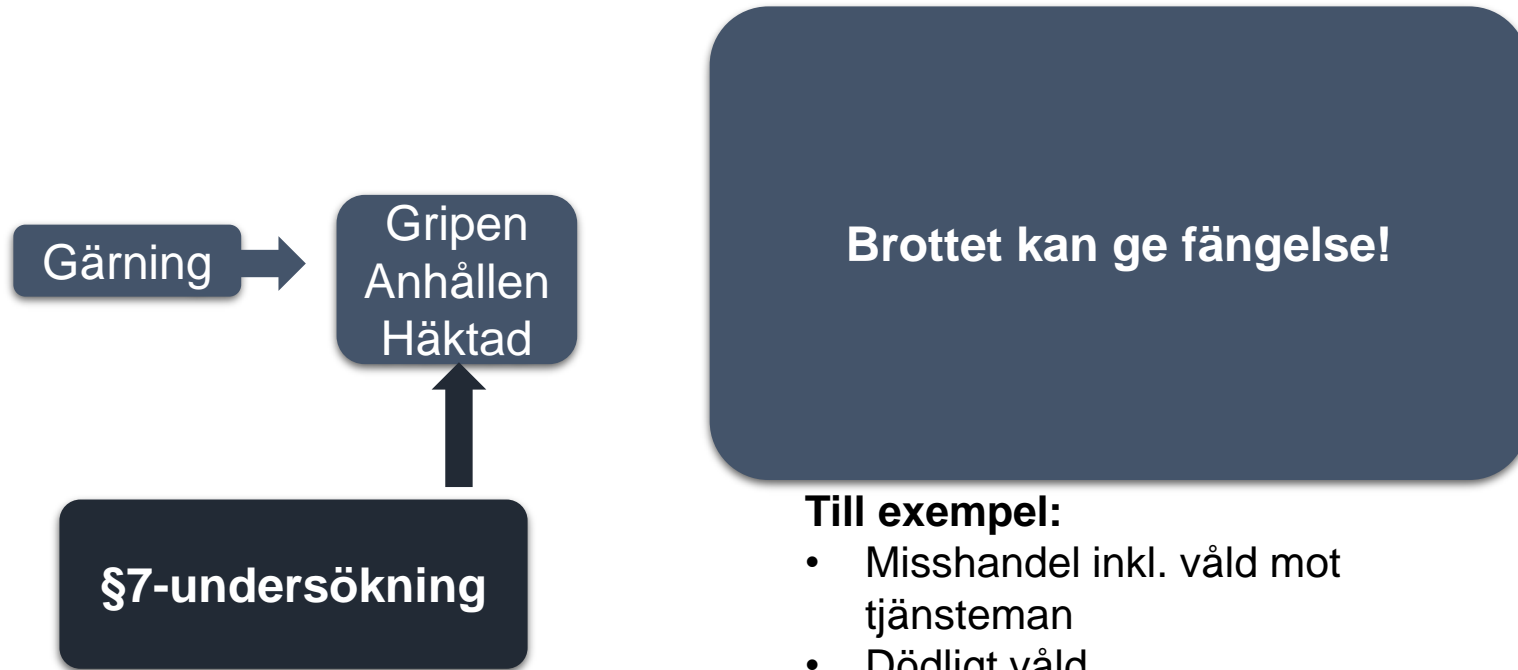
Lagen om rättspsykiatrisk vård (LRV)

Varför LRV?

- Grundinställning: personer med svår psykisk sjukdom ska inte dömas till fängelsestraff
- Skillnader Sverige – övriga Europa/västvärlden
 - Tillräknelighet – du ses inte som skyldig om du inte är ”tillräknelig”
 - Sverige: påföljd efter domstolsbeslut
 - Övriga länder: tvångsomhändertagen/tvångsvårdad
- Etiska aspekter

Vägen till rättspsykiatrisk vård

Till exempel:

- Misshandel inkl. våld mot tjänsteman
- Dödligt våld
- Mordbrand
- Olaga hot inkl. hot mot tjänsteman
- Sexualbrott
- Egendomsbrott
- Rån
- Övriga brott

Källa: Årsrapport RättspsyK 2019

<https://registercentrum.blob.core.windows.net/rattpsyk/r/Arssrapport-2019-rygggg6dUU.pdf>

§7-undersökning

- *”Finns anledning att misstänka APS?”*
- Specialistläkarbedömning (rättspsykiatri/psykiatri)
- Baseras på samtal & granskning av tillgängliga handlingar
- Ca 1 500 st genomförs/år
- Ofta rekommendation om rättspsykiatrisk undersökning (RPU)

Vägen till rättspsykiatrisk vård

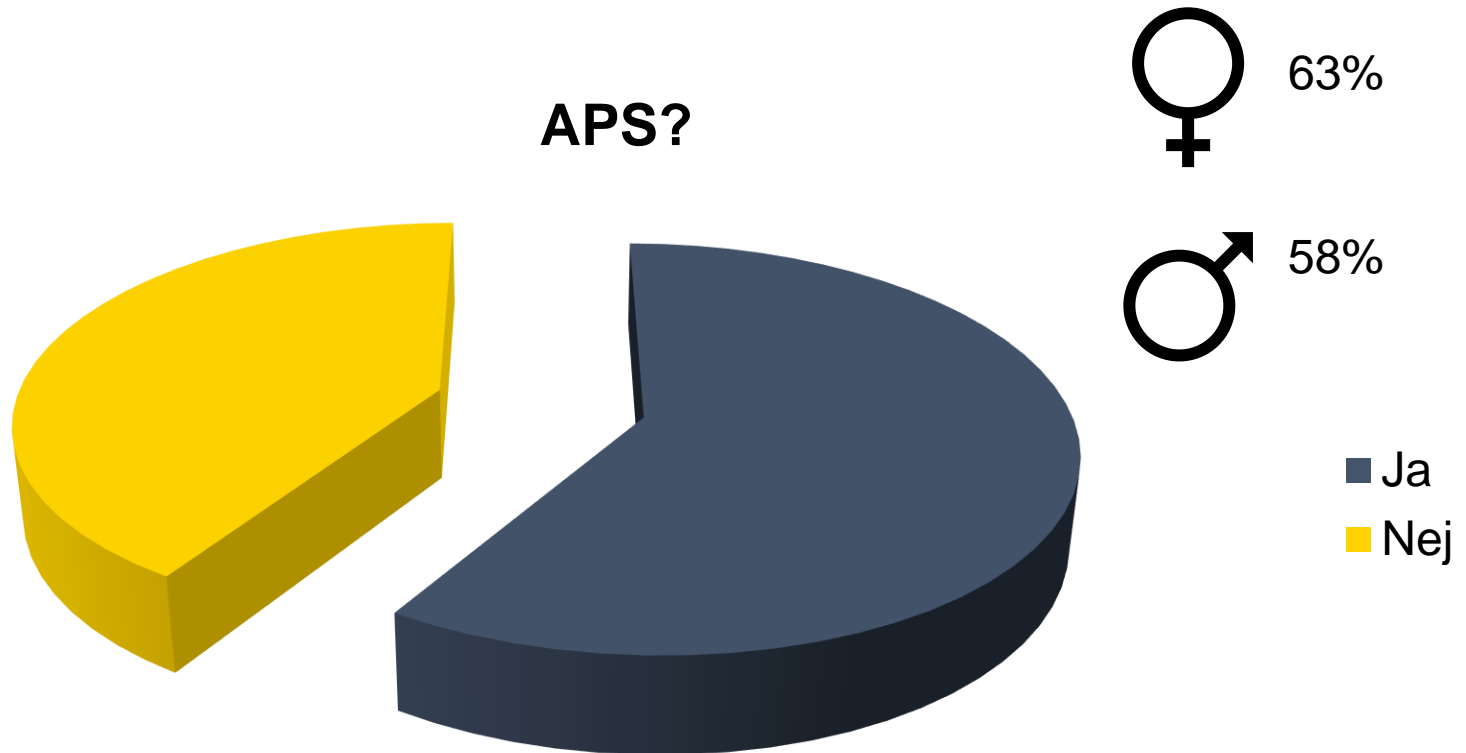

Rättspsykiatrisk undersökning

- *Föreligger APS?*
 - Vid gärningen? (Hur går det till?)
 - Vid undersökningen?
- *Risk för återfall i allvarlig brottslighet?*
- Teamutredning
 - Specialistläkare
 - Psykolog
 - Forensisk socialutredare
 - Omvårdnadspersonal
- Pågår i ca 4 veckor
- >500 st genomförs/ år

Rättspsykiatrisk undersökning

- Ca 300 personer döms enligt LRV/år

Källa: Rättsmedicinalverkets statistik

<https://www.rmv.se/om-oss/forskning/aktuell-statistik/>

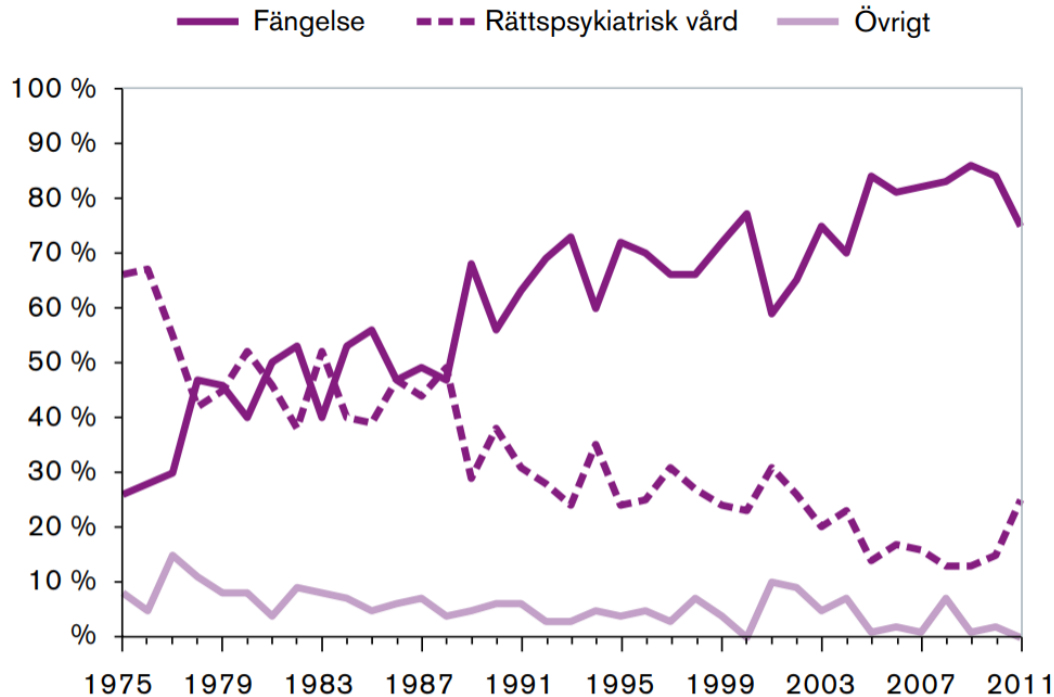
När får man **inte** rättspsykiatrisk vård?

- Måste ha APS vid gärningen
 - Psykisk försämring efter brott
- Måste ha APS vid utredningen
 - Förbättring av psykiskt mående
 - Exempel
- Vårdbehov
- Ej ha orsakat APS genom t.ex. droger/alkohol
 - Massmordet i Falun

När får man **inte** rättspsykiatrisk vård?

- Särskilt straffvärde
 - Anna Lindh-mordet
- Domstolens beslut, rättspsykiatri ger underlag

Ändrad praxis över tid?

Figur 13. Andelen gärningspersoner lagförda för mord och dråp (inklusive försök) som fått olika typer av påföljder, åren 1975–2011. Procent. Källa: Kriminalstatistiken.

Källa: Statistik från Brottsförebyggande rådet

<https://www.bra.se/download/18.22a7170813a0d141d21800052645/1371914741513/02+D%C3%B6dligt+v%C3%A5ld.pdf>